

Rapport burgerparticipatie Nieuw-Dordrecht

LUP 22806

Groep 5

Ivar Boerma
Larissa Gunst
Ruud Hesselink
Joy Pengel
Joep van der Ven

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Probleemstelling.....	2
Identiteit van de plek	3
Hoe kan Place Identity worden gebruikt om burgerparticipatie te vergroten?.....	3
Place Identity van Nieuw-Dordrecht	7
Perspectieven.....	9
Burgerparticipatie Ladder	9
Non-participatie	9
Inbreng in besluiten.....	9
Privatiseren versus Collectiveren.....	10
‘Story Telling’.....	12
Kernverhaal	13
Voorbeelden van burgerparticipatie in de praktijk.....	15
Burgerparticipatie in de gemeente Pijnacker-Nootdorp.....	15
Koningshof en Vrouwtjesland	15
Plan west in Nootdorp.....	15
Burgerparticipatie in de gemeente Velsen.....	16
Burgerparticipatie in de gemeente Zuidplas.....	16
Conclusie	17
Aanbeveling voor Nieuw-Dordrecht.....	18
Bronvermelding.....	20

Inleiding

Dit rapport gaat over de gemeente Emmen, in het bijzonder over een klein dorpje in de gemeente Emmen, Nieuw-Dordrecht. Gemeente Emmen ligt in Zuid-oost Drenthe, deze regio was na de tweede wereldoorlog een economisch zwakke regio. In de jaren '50 van de twintigste eeuw kwam er een sterke ontwikkeling van industrie op gang. Deze werkgelegenheid bracht veel nieuwbouwwijken met zich mee. Zo is het inwonerstal van de stad Emmen van 2.000 in 1950 naar bijna 60.000 in 2012 gestegen. Door deze nieuwbouwwijken vallen veel oudere wijken en kernen in verval, mensen wonen liever in nieuwbouwwijken dan in de oudere wijken. Om dit verval tegen te gaan, is samenwerking noodzakelijk. Daarom is Emmen Revisited in het leven geroepen.

Emmen Revisited is een project dat is opgezet door de gemeente Emmen, om in samenwerking met mensen en organisaties de leef –en woonomgeving in de oude kernen van de gemeente te verbeteren. Men wil dit realiseren door een bottom up beleid te hanteren. Bij dit beleid zal, in tegenstelling tot het huidige beleid, de overheid minder inspraak hebben en deze bij de bevolking neerleggen. Enkele karakteristieken van Emmen Revisited zijn: gezamenlijke verantwoordelijkheid voor projecten en activiteiten, samenwerken als gelijke partners, en gezamenlijk opgestelde wijk –en dorpsprogramma's. Lokale organisaties zoals Staatsbosbeheer, scholen, zorginstanties en woningcorporaties werken reeds mee aan Emmen Revisited.¹

Nieuw-Dordrecht is een goed voorbeeld van een dergelijke oude kern. Wij als externe adviseurs zijn hier geweest om informatie te vergaren over het dorp. Daarnaast zijn er verschillende interviews afgenomen met specialisten zoals de Kamer van Koophandel en welzijnsorganisaties. De vergaarde informatie in combinatie met literatuur leveren een aantal aanbevelingen op voor de werkwijze van het verbeteren van de leef –en woonomgeving in Nieuw-Dordrecht. Onze aanbevelingen zullen gericht zijn op burgerparticipatie. Deze aanbevelingen zullen wij presenteren aan Emmen Revisited met als doel de leef –en woonomgeving van Nieuw-Dordrecht te verbeteren.

---

¹ Emmen Revisited (2011), Welkom, verkregen in september 2012, <http://www.emmenrevisited.nl/Emmen+Revisited/Welkom.htm>

Probleemstelling

Burgerparticipatie speelt bij Emmen Revisited een grote rol, als de burgers namelijk niet participeren zijn lokale organisaties en de gemeente de enige actoren in het verbeteren van de leef- en woonomgeving. Terwijl het verbeteren van de leef –en woonomgeving juist in het belang is van de lokale bevolking.

De burgerparticipatie in Nieuw-Dordrecht kan volgens ons op verschillende vlakken worden verbeterd, om zo het doel van Emmen Revisited meer kracht bij te zetten. Zo is er weinig animo voor verschillende dorpsactiviteiten vanwege financiële middelen en een tekort aan promotie. De bewoners hebben, ondanks de lage prijs van de activiteiten, het geld er gewoonweg niet voor over. Een ander struikelblok voor de burgerparticipatie is de laaggeschooldheid en de hoge werkloosheid. Dit in combinatie met de overwegend starre, afwachtende en eigenzinnige bevolking zorgt voor een lage participatie. Daarnaast is het project Emmen Revisited voor de bevolking niet duidelijk genoeg door moeilijk taalgebruik in de dorpsprogramma's en de uitnodigingen voor vergaderingen en bijeenkomsten.²

Om de burgerparticipatie in Nieuw-Dordrecht te verbeteren willen wij antwoord gaan geven op de volgende vraag:

Hoe kan er een gevoel van betrokkenheid bij het project Emmen Revisited worden gecreëerd? Wat een positieve impuls zal geven aan de burgerparticipatie. Een grotere burgerparticipatie zal het proces van het verbeteren van de leef –en woonomgeving vergemakkelijken en verbeteren.

---

² Interviews verschillende organisaties, Wobbe Katoen, Corrie Talsma, Jaap Bosma, Jan van der Bij, verkregen in Nieuw-Dordrecht op 13 september 2012

Identiteit van de plek

Identiteit van de plek, of *Place identity*, is de betekenislaag die mensen toekennen aan een bepaalde plek. Dit bestaat uit ervaringen, gevoelens, verhalen en herinneringen. Iedereen ervaart de identiteit van een plek anders, het is dus een subjectief gegeven. De meeste elementen komen uit het verleden, het is dus vooral het verleden wat de huidige *Place identity* maakt. Het verandert door de tijd heen, het is dus een dynamisch proces. De laatste decennia staat de *Place identity* erg onder druk, dit komt door de wereldwijde globalisering. Hierdoor vindt schaalvergroting van de landbouw en commerciële sector plaats, met ingrijpende gevolgen voor het landschap: herverkaveling (grotere kavels), centralisatie van industrie en het groter worden van steden. Voor dorpen betekent dit vooral minder agrarische werkgelegenheid, en het wegtrekken van commerciële bedrijven naar grotere steden met een hogere werkloosheid als gevolg.

Al deze veranderingen beïnvloeden de *Place identity*, deze is sterk verandert vanwege de socio-economische ontwikkelingen. Hierdoor wordt de laatste decennia extra rekening gehouden met cultuurhistorie en objecten van vroeger. Aangezien inwoners van de regio zelf de identiteit van een plek bepalen, kunnen ze helpen bij het vormen van een concept of ontwerp voor de regio.³

Het belang van *Place identity* voor Emmen Revisited is vrij evident. De identiteit van een plek, maakt de plek speciaal. Het kan de economische waarde van grond en vastgoed verhogen, bijvoorbeeld het achterhuis is duurder dan eenzelfde grachtenpand. Het kan de sociale cohesie tussen de bevolking vergroten, dus ook de betrokkenheid bij het verbeteren van de leef –en woonomgeving in Nieuw-Dordrecht. Dit kan bijvoorbeeld gerealiseerd worden door de historie te benadrukken, concrete voorbeelden hiervan zijn: heemkundegroep, historische rondleidingen etc. In het volgende hoofdstuk wordt dit verder uitgewerkt.

Hoe kan Place Identity worden gebruikt om burgerparticipatie te vergroten?

Als men wil dat burgers enthousiast worden voor het meewerken aan hun eigen omgeving dan moet het natuurlijk ook een stuk aantrekkelijker voor hun worden. Als mensen meewerken aan projecten, zoals bijvoorbeeld 'Emmen Revisited', willen ze hier ook graag voor beloond worden. Als deze mensen het idee hebben dat het project weinig resultaat boekt en er dus weinig positieve veranderingen worden ervaren, kan men het vertrouwen in het project verliezen. De betrokkenen moeten dan op een andere manier worden gemotiveerd om mee te werken aan het project.

De meest aantrekkelijke beloning is vaak geld, maar natuurlijk kan een gemeente niet zomaar geld gaan uitloven voor het tonen van betrokkenheid bij projecten als 'Emmen Revisited'. Wat veel mensen echter niet weten, is dat een sterke *Place identity* de vraag naar wonen in die plaats sterk kan verhogen en daarmee dus ook de waarde van de regio (en dus het eigen bezit van de betrokken burgers). Dit zal er ook voor zorgen dat verschillende actoren weer op één lijn kunnen komen bij het maken van plannen voor de regio. Dit omdat het een goede basis is om het zogenoemde *Placebranding* mee te onderbouwen.⁴ Aan de hand van een vastgestelde identiteit voor de regio, kunnen alle nieuwe plannen binnen een vast kader worden uitgewerkt en zal er dus enige uniformiteit te vinden zijn binnen de verschillende plannen. Natuurlijk is het belangrijk dat dit aan de

---

^{3,4,7} Hague, C. (2004). *Place Identity, Participation and Planning*. Taylor & Francis.

⁴ van Assche, K. and Lo, M. C. (2011) *Planning, preservation and place branding: A tale of sharing assets and narratives* (Macmillan Publishers), pagina's 123,124

betrokken bewoners duidelijk wordt gemaakt. *Place identity* is, zoals al eerder uitgelegd, het gevoel of de waarde die mensen aan een bepaalde plaats hechten. Het is de geschiedenis en alle gevoelens en herinneringen die mensen bij deze plaats hebben. Het is belangrijk dat van alle verschillende plaatsen binnen het onderzoeksgebied de identiteit van de plaats kan worden bepaald. Dit kan onder andere door middel van de 'PlaceMaker-method'.

Table 1. PlaceMaker scheme

PHASE	OBJECTIVES	ACTIONS	PRODUCTS
0	Construction of the analysis grid	Choice of categories Choice of parameters Choice of significant days Choice of time slices	Database grid
FIRST	Anticipatory analysis	Preliminary observations made prior to the first inspection of the place	Map of the preliminary ideas of the place
SECOND	Perceptive and denominative description of the elements	Denominative survey Perceptive survey Graphical survey Photographic survey Video survey	Map visualizing the results obtained from the surveys
THIRD	Identification with traditional cartography of the elements required for area description	Analysis of traditional planimetry at urban scale Analysis of traditional planimetry at territorial scale	Map with the components of the site deduced from analysis of traditional maps
FOURTH	Identification of place elements perceived by those who are not involved in the study	Questionnaire for visitors to the place	Map visualizing the results of the questionnaire
FIFTH	Processing the collected information	Overlay of the maps with the different elements observed from the anticipatory and effective analysis Check of the different elements observed from different analysis tools	Graphic system construction Complex map construction

De 'PlaceMaker-method' is een goed voorbeeld van een stedelijk landschapsanalyse methode die helpt met het identificeren van elementen van het stadlandschap die de identiteit van een plaats bepalen. Dit zijn elementen die normaal niet te zien op een kaart of niet duidelijk zijn aangegeven⁵. De methode bestaat uit vijf stappen. Bij elke stap wordt informatie over verschillende elementen verzameld. Uiteindelijk zal er volgens Sepe⁶ een gegevensbestand ontstaan dat de *Place identity* van een gebied kan omschrijven. Dit is natuurlijk afhankelijk van de manier van omschrijven van het begrip *Place identity*. In de omschrijving van het begrip van Sepe wordt

namelijk meer aandacht geschonken aan de fysieke ervaring van de plek. Hier onder vallen de fysieke aanwezigheid van elementen in het landschap en de manier waarop je de plaats ervaart met behulp van alle vijf de zintuigen. De focus ligt bij Sepe dus op een andere plaats dan bij Hague en Jenkins, aangezien zij meer focussen op het verhaal en de herinneringen aan de plek als zij spreken over *Place identity*. De 'PlaceMaker-Method' is dus slechts een voorbeeld van een methode om de identiteit van een plek te omschrijven. Het ligt er maar aan hoe je het begrip *Place identity* wil omschrijven. Met een andere omschrijving van het begrip zal ook een andere methode nodig zijn om de identiteit van een plek te onderzoeken.

Als eerste zal er een database moeten worden gecreëerd waarin de verschillende typen informatie die zijn verzameld kunnen worden opgeslagen.

⁵ Sepe, M. (2009), PlaceMaker Method: Planning 'Walkability' by Mapping Place Identity (Journal of Urban Design), pagina 464

⁶ Sepe, M. (2009), PlaceMaker Method: Planning 'Walkability' by Mapping Place Identity (Journal of Urban Design), pagina's 465 t/m 469

De eerste stap is het van tevoren analyseren van de gekozen plaats van onderzoek. Dit zal informatie opleveren uit vorige onderzoeken en bijvoorbeeld wetenschappelijke artikelen en andere bronnen zoals de internetsite van de gemeente en dergelijke.

De tweede stap bestaat uit het uitvoeren van 5 enquêtes. Dit zijn een denominatieve enquête, over de aanwezigheid van verschillende elementen op de plek. Dit zijn bebouwingselementen, natuurlijke elementen, infrastructurele elementen en de aanwezige personen. Vervolgens wordt een perceptie enquête uitgevoerd waarin mensen worden ondervraagd over verschillende waarnemingen op een plek zoals geluid, geur, smaak, visuele en tastbare sensaties en een algemene beschrijving van hoe men de plek ervaart. In de grafische enquête wordt men gevraagd een kaart te tekenen van de omgeving die eventueel ondersteund wordt door aantekeningen. Met een foto en een video onderzoek worden de relaties tussen verschillende elementen en de dynamiek van de plek vastgelegd. De data van de losse enquêtes geeft niet genoeg informatie over het onderzoeksgebied, maar met de gecombineerde data kan dat wel. Het resultaat van deze onderzoeksstap zal een soort collage zijn van de informatie verkregen uit de enquêtes en onderzoekjes.

De derde stap bestaat uit het bestuderen van een normale set kaarten van het gebied. Dit zijn onder andere bodemkaarten, stadskarten, historische kaarten, etc. Aan de hand hiervan kan men een idee vormen van de relatie tussen de huidige bebouwing en de patronen daarvan en groenstructuren. Hieruit zal ook weer een kaart volgen die de externe en interne relaties van elementen met het studiegebied weergeeft.

De vierde stap bestaat uit interviews met verschillende typen gebruikers van het gebied. Dat kunnen bewoners zijn, maar ook toeristen of mensen die door het gebied komen op weg naar een andere plaats. Er wordt dus uit verschillende perspectieven gekeken naar de verschillende elementen in het gebied. Wat weet men al over de verschillende elementen en hoe worden deze en het onderzoeksgebied in het algemeen ervaren?

In de laatste stap wordt uit alle data de geschikte data geselecteerd en naast elkaar gelegd om te analyseren. Uiteraard kan niet alle informatie direct worden gebruikt, *Place identity* is namelijk voor iedereen anders en de hoofdzaken zullen uit het onderzoek naar voren komen. Vervolgens wordt alle relevante informatie verwerkt tot een grafisch systeem waarin alle waardevolle elementen in het gebied zijn aangegeven met symbolen. Dit kunnen aanwezige gebouwen zijn, maar ook bebouwingsstructuren en de ervaringen die de gemeenschap heeft met de plek. Uit de symbolen kan dus in hoofdlijnen de identiteit van de plaats worden afgelezen.

Natuurlijk is na het gebruiken van deze methode niet direct de plaats identiteit bekend. Er zal uiteraard ook overlegd moeten worden met de betrokken burgers. Zij bepalen uiteraard wat ze met de uitkomst van het onderzoek willen doen. Het kan altijd zo zijn dat elementen die in het onderzoek naar voren komen uiteindelijk toch helemaal niet zo heel belangrijk waren voor de betrokkenen. Zelfs na overleg met burgers zal er geen definitieve identiteit voor de plaats vastgesteld kunnen worden. Het is namelijk een dynamisch proces. Als je als planner een sterke identiteit voor de plaats wil opzetten dan zal je een voor de toekomst plaats-specifiek verhaal op moeten zetten⁷. Dit alles kan de bewoners helpen consensus te bereiken over hoe zij de plaats identiteit willen vertalen naar de

---

⁷ van Assche, K. and Lo, M. C. (2011) Planning, preservation and place branding: A tale of sharing assets and narratives (Macmillan Publishers), pagina 124

projecten in hun buurt. De uiteindelijke beloning zal een prettigere leefomgeving zijn en een verhoging van de economische waarde van het eigenbezit van de bewoners.

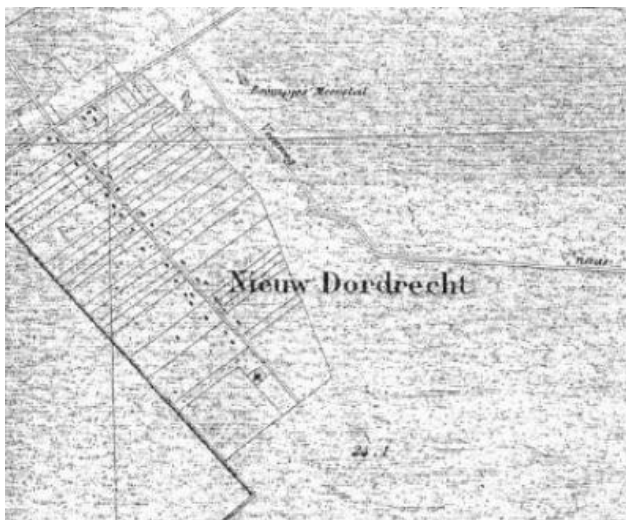
Place Identity van Nieuw-Dordrecht

De *Place identity* bestaat uit:

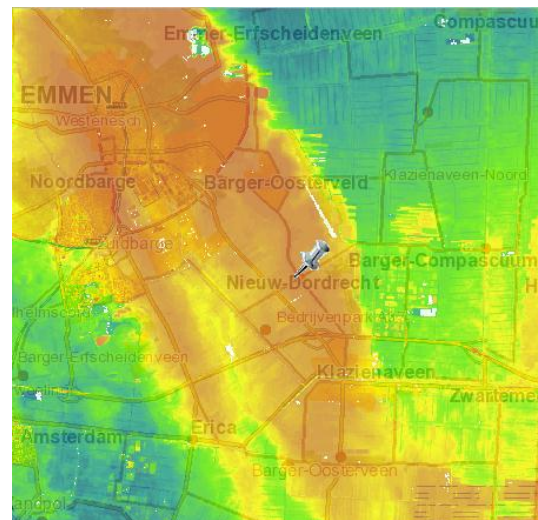
- Ruimtelijke kwaliteiten (locatie, infrastructuur, communicatie, architectuur)
- Karakteristieken en kwaliteiten van de inwoners die hen onderscheiden (waarden en gebruiken)
- Sociale condities en sociale relaties tussen inwoners
- Cultuur, historie en traditie⁸

Nieuw-Dordrecht ligt op een zandige heuvel (een uitloper van de Hondsrug) en is omgeven door veengebied midden in de veenkoloniën. Het veengebied rondom Nieuw-Dordrecht is ontgonnen in de latere ontginningsperiode in de tweede helft van de 19e eeuw, toen is het dorp ook ontstaan.⁹ In eerste instantie woonden er alleen boeren en veenarbeiders. In het omliggende veengebied liggen erg veel kanalen, deze werden gegraven om het overtollige water af te voeren. De wegen en kanalen zijn rationeel aangelegd, er is veel gewerkt met rechte lijnen. Het zelfde geldt voor de kavelstructuren. Heden ten dage is de belangrijkste werkgelegenheid industrie. Nieuw-Dordrecht heeft ongeveer 2.000 inwoners en ongeveer 700 woningen. De prognose voor Zuid-Oost Drenthe is een lichte krimp van 1,9% de komende 20 jaar¹⁰, echter zijn er meer woningen nodig voor senioren, omdat deze bevolkingsgroep groeit. Senioren zijn tevens belangrijk voor het behouden van *Place identity*, vaak wonen ze hun hele leven al in het gebied en weten er dus erg veel van.¹¹

De werkloosheid in Zuid-Oost Drenthe is hoger dan het landelijk gemiddelde, hetzelfde geldt voor de vergrijzing. De laaggeschooldheid is betrekkelijk hoog ten opzichte van het landelijk gemiddelde¹², dit kan mede komen door het feit dat het dorp is gesticht door boeren en veenarbeiders. Over het algemeen zijn mensen in deze streek star, afwachtend en eigenzinnig.

Situatie Nieuw-Dordrecht in 1848, lintbebouwing.
www.watwaswaar.nl

Nieuw-Dordrecht ligt op de hogergelegen gronden,
www.ahn.nl

⁹ Withaar, J. (1999). Nieuw Dordrecht. Verkregen in september 2012 van <http://www.historisch-emmen.nl/buitendorpen/nieuw-dordrecht/index.htm>

¹⁰ Thole, H. (2011). Krimp zuidoost Drenthe kan meevallen. Verkregen in september 2012 van <http://www.cda.nl/Upload/Emmen/Krimpzodrenthe.pdf>

¹² Van Dijk, J. (6 september 2011). Regionaal arbeidsmarkt- en participatiebeleid Zuidoost-Drenthe. Verkregen in september 2012 van <http://www.joukevandijk.nl/files/GemeenteEmmenABM.pdf>

In Nieuw-Dordrecht staat het museum Collectie Brands. Hier is een verzameling van unieke voorwerpen te bezichtigen, een privéverzameling over de Drentse geschiedenis, een deel van de *Place identity*. Al deze voorwerpen hebben vertalen namelijk een eigen verhaal over de regio. De kerk van Nieuw-Dordrecht stamt uit 1873 en staat op de monumentenlijst. Even buiten Nieuw-Dordrecht is een houten weg gesitueerd, deze is daar 4600 jaar geleden neergelegd.

Perspectieven

Burgerparticipatie Ladder

Emmen Revisited wil de burgers van Nieuw-Dordrecht meer laten betrekken bij projecten en de inrichting van hun dorp. Hierbij is het belangrijk dat de burgers en instanties op de hoogte zijn van hoeveel inspraak zij hebben in een bepaald project. De mate van inspraak die de burgers uitoefenen binnen een project kan het best worden geschetst met de ladder van burgerparticipatie.

Door verscheidene experts zijn er in het verleden ladders gemaakt. Hoe hoger op de ladder, hoe meer inspraak van de bevolking mogelijk is. Sommige ladders bestaan uit meer dan 150 niveaus met zeer kleine verschillen. In Nieuw-Dordrecht kan de ladder gebruikt worden zoals is beschreven door S. Arnstein¹³. Deze ladder van burgerparticipatie bestaat uit 8 niveaus, die over elkaar heen liggen. De onderste twee niveaus, deze zijn ook meteen het laagst in rang, vertegenwoordigen de non-participanten. Deze groep van non-participatie bevat manipulatie en therapie.

Non-participatie

In het geval van manipulatie heeft de burger het gevoel gekregen dat hij of zij wel degelijk inspraak heeft gehad in het plan, maar in werkelijkheid is dit totaal niet het geval. Vaak hebben instanties enkel de handtekening van de burger nodig zodat de instantie aan z'n plicht heeft voldaan (het betrekken van de bevolking) en de burger het gevoel heeft mee te hebben gedaan.

Therapie wordt veel gebruikt bij persoonlijke problemen. Hierbij is de in Nieuw-Dordrecht actieve welzijnsorganisatie Sedna een goed voorbeeld. Sedna krijgt veel te maken met seksueel misbruik en alcoholverslaafden. De slachtoffers moeten vaak bij specialisten in therapie gaan, terwijl hun naasten en de omwonenden de slachtoffers ook bij kunnen staan in milde gevallen van de bovengenoemde problemen. Zo kan oplettendheid en betrokkenheid van burgers ervoor zorgen dat signalen eerder worden opgepikt en de eerder genoemde dure therapie kan zo gemeden worden.

Inbreng in besluiten

Belangrijk voor burgers die wel degelijk een rol willen spelen bij de inrichting en besluitenvorming binnen hun eigen gemeente is ervoor te zorgen dat zij niet in deze twee niveaus terecht komen, maar hoger op in de ladder komen. De eerste stap naar deelneming is dan ook informeren, het derde niveau van onderaf in de ladder. Samen met consultatie (overleg) en adviseren vormen zij de tweede sub laag binnen de ladder. In deze sub laag zijn de burgers nog niet grotendeels aan de macht, maar is er voor hen de mogelijkheid om hun eigen idee en mening in het plan te verwerken.

Om de stap naar inbreng in besluiten realiseerbaar te maken moeten beide partijen bereid zijn hieraan mee te werken. De planners en organisaties zullen hierbij hun vertrouwen in het 'gewone volk' moeten vestigen en in staat zijn hun macht te delen. De burgers moeten op hun beurt bereid zijn deel te willen nemen aan vergaderingen en zich verdiepen in het project. Wanneer echter het vertrouwen van én in de burger is toegenomen kunnen burger en organisatie op gelijke hoogte komen te staan. In het geval van Emmen Revisited is er het streven de burger hoger op de participatieladder te krijgen. De hoogste drie niveaus binnen de ladder van burgerparticipatie zijn dan ook: partnerschap, delegeren en als allerhoogste rang vindt men de totale controle van de

---

¹³ Arnstein, S. (1969) A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners* 35(4): 216-224

burger. Omdat met name de hoogste twee niveaus de burger enorm verantwoordelijk maken voor de besluitvorming, is er een goede begeleiding nodig. Sedna denkt dat dit het best kan wanneer er één spin in het web wordt geplaatst. Deze persoon, vergelijkbaar met een voorzitter, zal voor deze taak veel begeleiding nodig moeten hebben en bereid zullen zijn veel vrije tijd voor de organisatie over te hebben. Het web kan verder opgevuld worden met zo veel mogelijk geïnteresseerde burgers.

Privatiseren versus Collectiveren

In de participatie ladder is beschreven hoe men burgers in een bepaalde categorie kan plaatsen om erachter te komen hoeveel de verschillende burgers bepalen en hoe graag ze deel uit willen maken van een bepaald project, maar is dit wel altijd het verstandigs? Is het wel een slim idee om alles in een bepaald gebied te collectiviseren en iedereen erbij te betrekken? Wat zouden nou de voordelen zijn van het misschien privatiseren van al de collectieve gebieden in een dorp?

Privé-eigendommen zijn in het algemeen productiever en economisch sterker dan publieke ruimte. Dit komt doordat mensen gedreven zijn om hun eigendommen zo economisch mogelijk te maken en behouden om er daardoor zo veel mogelijk 'winst' van te krijgen. Het gevolg is dat een bepaald gebied uit voorzorg beter aan een persoon kan worden toegewezen om op deze manier uitputting van een grond tegen te gaan.

Garrett Hardin, was een Amerikaanse ecooloog, kon zich hier wel in vinden. Hij bedacht het voorbeeld 'The Tragedy of the Commons'. Het bekende voorbeeld hiervan is dat er een stuk land is die door verschillende schapenherders wordt gebruikt. Iedere schapenherder wil zo veel mogelijk winst creëren in een weinig mogelijk tijd. Hierdoor worden er zo veel mogelijk schapen verzameld die op het nog precies even grote veld moeten grazen. Doordat er steeds meer schapen zijn die allemaal moeten eten op precies hetzelfde grote grasland, raakt het gebied over begraaasd en is de grond uiteindelijk niet meer in staat om te herstellen. Er kunnen nu minder schapen grazen dan in het begin. Als gevolg is het gebied in economische waarde gedaald. Hardin gelooft dat mensen een publieke eigendom gaan over gebruiken aangezien ze het nut niet zien om het te sparen voor later en zijn meer gedreven door hun eigen gierigheid.

Mancur Olson, was een Amerikaanse econoom, kan zich in Hardins theorie vinden. Hij gelooft dat mensen met dezelfde instelling en interesse niet meteen gezamenlijke actie creëren. Individuele interesse zal gaan heersen over de groepsinteresse. Hierin zal men ook vinden dat als er alsnog in een groep gewerkt wordt om het gezamenlijke doel te behalen er dan profiteurs tussen zullen zitten die profiteren van het werk dat gedaan wordt door de andere zonder zelf te helpen. Dit zal ook het aantal in profiteurs afnemen, immers:

'men pay most attention to what is their own: they care less for what is common'.¹⁴

Olson gelooft dat door die gebieden te privatiseren je de het probleem met de profiteurs kunt weren. Privatiseren zorgt er ook voor dat beslissingen maken voor het korte termijn verminderen aangezien elke privé eigenaar al de latere beloningen en kosten zal krijgen. Men wil nu eenmaal winst maken en zal dus sneller geneigd zijn om te investeren in hun eigendommen om ervoor te zorgen dat het op de lange termijn economisch even goed of zelfs beter is. Dus waarom zouden we nu moeten proberen om meer burger participatie te creëren in Nieuw-Dordrecht zodat ze de

---

¹⁴ Mukhija, Vinit, Collective Action and Property Rights: A Planner's Critical Look at the Dogma of Private Property, Page 3, December 2005, International Journal of Urban and Regional Research

collectieve gebieden gezamenlijk gaan verbeteren? Het zou volgens Hardin en Oslon veel beter zijn als men al de collectieve gebieden privatiseert.

Echter, niet al de planologen zijn het hier mee eens. Elinor Ostrom, was een Amerikaanse politiek econoom, beweerde dat als een groep mensen een gezamenlijk plek bezit ze met z'n allen regels gaan creëren om ervoor te zorgen dat hun eigendom op een goede manier wordt onderhouden, de benodigde investeringen ontvangt en niet over gebruikt wordt. Iedereen wil namelijk dat er later nog steeds even veel te halen is in het gebied als ervoor. Ze hebben allemaal hetzelfde doel. Iets wat ook gebruikt kan worden om burgerparticipatie te versterken in een gebied. Als iedereen hetzelfde doel heeft en weet dat die doel alleen te bereiken is als ze samen te werk gaan is hun beloning uiteindelijk in de uitkomsten van ieders investering.

Eric Raymond, een software advocaat, betwijfelt Hardin's idee over "The Tragedy of the Commons". Hij beweert:

'Clearly there is some critical way in which the "Tragedy of the Commons" model fails to capture what is actually going on'.¹⁵

Hiermee bedoelt hij dat Hardin niet naar al de verschillende mogelijkheden heeft gekeken en dat er dus talloze voorbeelden zijn te vinden die laten zien dat juist sommige openbare eigendommen steeds economischer worden als ze door meer mensen worden benut. Een goed voorbeeld dat hij geeft is de gratis software die men kan krijgen van het internet. Als het internet door steeds meer mensen wordt gebruikt, wordt het steeds nuttiger en komt er telkens weer meer informatie op die door andere gebruikt kan worden. Dus als de burgers hun dorp verbeteren kan het ervoor zorgen dat er misschien meer mensen willen wonen, en misschien er meer toeristen komen verblijven, wat het dorp een economische groei kan geven.

Carol Rose, professor van Yale law school, staat achter de theorie van Eric Raymond. In plaats van dat zij het internet en gratis software als voorbeeld neemt, keek zij naar de publieke stranden die in economische waarde groeien als ze door meer mensen worden benut, aangezien dit meteen meer klanten creëert voor de toeristen branches. Rose gelooft niet dat elke privé eigendom economischer is dan een publieke ruimte. Dit is alleen het geval als de mensen in het publieke ruimte niets van de economische groei van het openbare ruimte krijgen. Ze moeten een beloning krijgen. Het zou dus kunnen dat om ervoor te zorgen dat mensen zo veel mogelijk alles samen hebben ze elkaar kunnen motiveren om zo efficiënt mogelijk met de gezamenlijke gebieden om te gaan. Dit is te verklaren doordat ze in de toekomst er allemaal dan het meeste profijt van hebben en gezamenlijk het economische voordeel ervan kunnen benutten.

Michael Heller, professor in recht, gelooft dat de fout van Hardin's model "The Tragedy of the Commons" is dat er te veel mensen schapenherders de grond gebruiken. In zijn model is het grootste verschil dat meerdere eigenaren een eigendom mogen gebruiken maar ze hebben ook het recht om andere mensen tegen te houden die het ook zouden willen gebruiken.

'One path to well-functioning private property is to convey a core bundle of rights to a single owner, rather than rights of exclusion to multiple owners'.¹⁶

---

¹⁵ Mukhija, Vinit, Collective Action and Property Rights: A Planner's Critical Look at the Dogma of Private Property, Page 5, December 2005, International Journal of Urban and Regional Research

Dus maar één persoon is de echte eigenaar van het gebied en bepaalt wie er wel en wie er niet gebruik van de gezamenlijk gebied gebruik kan maken en hoe ze gezamenlijk het gebied kunnen onderhouden. Door deze methode wordt het een soort van voorrecht voor de mensen die het mogen gebruiken. Doordat men het allemaal willen blijven gebruiken, zou het ervoor kunnen zorgen dat ze hun best doen om het zo efficiënt mogelijk te benutten en erin te investeren voor later.

Vinit Mukhija, professor van Urban Planning, vindt het belangrijk dat de manier waarmee er met privé en publieke eigendommen wordt omgegaan mee moet gaan met de bepaalde tijd waarin het gebied zich bekeerd en de verschillende eisen die er op het gebied gesteld worden. Een voorbeeld hiervan waar Emmen Revisited zich op kan richten is de nationale vergrijzing. Ook Nieuw-Dordrecht krijgt hiermee te maken. Er zijn echter weinig tot geen bejaardentehuizen of andere faciliteiten om de oudere generatie in hun oude vertrouwde dorp te laten wonen. Om dit realiseerbaar te maken moeten instanties niet met elkaar concurreren maar juist samenwerken om op deze manier projecten voor publieke eigendommen waar te kunnen maken

Er wordt duidelijk verteld hoe een gebied groeit in bewoners en hun behoeftes en dat het niet meer economisch haalbaar is om alles door de verschillende privé eigenaren te laten doen. Er moet iemand worden uitgekozen die het hele gebied begeleidt en verandert zodat het zo economisch mogelijk benut wordt voor zover dit mogelijk is. Iets wat in Nieuw-Dordrecht gedaan kan worden. Sommige dingen kunnen niet voor elkaar gekregen worden als één individu het probeert aangezien hij misschien niet de kennis of het geld ervoor heeft, maar als meerdere mensen samen werken worden de kansen dat grotere projecten van de grond komen vergroot. Het werk voor onderhoud vermindert, en waarschijnlijk zijn de economische winsten die behaald zijn door iedereen uiteindelijk meer ten aanzien van de hoeveelheid werk die ze moeten verrichten. Al deze factoren kunnen nog meer versterkt worden door place branding, aangezien alle projecten een extra doelstelling krijgen. Hierdoor komen ze sneller in het vizier van de gemeente of organisaties die het project willen financieren.

‘Story Telling’

Voor het instellen van een collectief project moet er goed overlegd worden tussen de burgers. Dit kan alleen wanneer het vertrouwen van open communicatie mogelijk is. Dit laat zien dat meningen en gevoelens een belangrijke rol spelen binnen planning, het zogenaamde ‘story telling’.

Leonie Sandercock, docent van The school of community and regional planning in Canada, gelooft dat veel in planologie gebaseerd is op *story telling*: hiermee wordt bedoeld hoe men op verschillende manieren verhalen kunt gebruiken om je verhaal te vertellen, naar mensen te luisteren, mensen te beïnvloeden, en al de andere manieren hoe men verhalen gebruiken om zichzelf ‘ hoorbaar ’ te maken. Het is heel belangrijk voor planologen om goed met verschillende groepen mensen te kunnen communiceren, naar hun te luisteren en hen te overtuigen dat hun idee het beste is. Ze moeten mensen aan het werk zetten, ze motiveren en inspireren om actie te ondernemen.

---

¹⁶ Mukhija, Vinit, Collective Action and Property Rights: A Planner’s Critical Look at the Dogma of Private Property, Page 7, December 2005, International Journal of Urban and Regional Research

“The storyteller, besides being a great mother, a teacher, a poetess, a warrior, a musician, a historian, a fairy, and a witch, is a healer and a protectress. Her chanting or telling of stories... has the power of bringing us together”¹⁷

De verteller is zo in staat mensen bij elkaar te brengen en dat is precies het doel van Emmen Revisited. Burgers moeten de ruimte krijgen om hun verhaal te vertellen zodat hun ideeën en problemen gehoord kunnen worden.

Shirley Solomon, bemiddelaar, was een van de eerste personen die het belang begreep van mensen hun verhaal laten vertellen om conflicten op te lossen. Zij bracht de oorspronkelijke bevolking en de nieuwe Amerikanen bij elkaar om hun conflict over van wie welk stuk land was op te lossen. Het belangrijkste bij dit proces was een plaats te vinden waar iedereen zich veilig genoeg voelde om gerust alles te zeggen wat ze wilden, zonder dat er consequenties waren. De plaats waar de verhalen verteld worden is belangrijker dan het vermogen om die verhalen te vertellen. Mensen zullen niet overal over praten als ze zich niet 100% op hun gemak voelen. Ook is het belangrijk om in dorpen zoals Nieuw-Dordrecht, die niet al te groot zijn, ervoor te zorgen dat iedereen zijn verhaal heeft kunnen vertellen, zodat ook de mensen die meestal in de achtergrond raken een kans hebben gehad om hun verhaal te vertellen. Hierdoor kan de planoloog of gemeente het meest efficiënte plan creëren waar de meeste burgers achter staan.

Shirley Solomon is er ook achter gekomen dat rollenspellen, welke vaak op scholen worden gedaan, om de standpunten van de persoon waar jij het niet mee eens bent te begrijpen, niet altijd werken. Soms zitten de problemen en hun geloven zo diep in iemands gedachte dat ze op geen enkele manier door de ogen van die andere persoon kunnen kijken. Dit was het geval met de oorspronkelijke bevolking en de nieuwe Amerikanen. In kleine dorpen, zoals Nieuw-Dordrecht, kan het een minder groot probleem zijn, omdat hier de culturele verschillen tussen de inwoners minder groot is dan het eerder genoemde voorbeeld in Amerika. Het kan daarentegen wel tot conflicten leiden wanneer er een groep van de oorspronkelijk bewoners van Nieuw-Dordrecht komt te botsen met de nieuwe inwoners van elders van het land. Deze nieuwelingen kunnen ideeën en informatie uit hun oorspronkelijke streek meenemen die volgens de oudere bevolking niet past bij het beeld van Nieuw-Dordrecht. Bovendien kan er in dorpen vaak een sterk dorpsgevoel heersen. Deze komt tot z'n recht als de gemeente meerdere knelpunten binnen de streek aan de burgers toont. De burgers hadden hier anders waarschijnlijk niet vanaf geweten. Door het dorpsgevoel worden de burgers gestimuleerd samen te werken. Wat er wordt verteld moet voor iedereen dus begrijpelijk zijn:

“The best stories are both original and authoritative. To be persuasive, the stories we tell must fit the need as well as the situation... We have to be able to tell our stories skilfully enough to capture the imagination of a broader and more political audience than our colleagues alone.”¹⁸

Kernverhaal

Elk dorp heeft zijn eigen verhaal, het zogenaamde kernverhaal. Dit verhaal wordt verteld door de inwoners van het dorp en kan dus ook voor ieder individu anders zijn. Als een planoloog wordt gevraagd een probleem in een dorp of een bepaald gebied op te lossen, is het belangrijk dat eerst

---

¹⁷ Sandercock, Leonie (2003): *Out of the Closet: The Importance of Stories and Storytelling in Planning Practice*, *Planning Theory & Practice*, 4:1, 11-28 Page 17, 04-04-2011,

¹⁸ Sandercock, Leonie (2003): *Out of the Closet: The Importance of Stories and Storytelling in Planning Practice*, *Planning Theory & Practice*, 4:1, 11-28 Page 10-11, 04-04-2011,

het kernverhaal van het dorp of gebied begrepen wordt. Dunstan & Sarkissian menen dat dit een cruciaal punt is voor de verbetering van een bepaald dorp of gebied of voor het oplossen van een probleem. Dit is zo omdat als men niet precies weet wat er allemaal speelt, nu en in het verleden, men misschien de kern van het probleem mist. Hierdoor kan het gebied na een aantal jaren precies hetzelfde probleem krijgen. Ook moet er gekeken worden of het probleem waar de gemeente mee komt ook daadwerkelijk een probleem in het gebied is en of dat er iets anders speelt. Dunstan & Sarkissian hebben hiervoor een 4 stappen plan opgesteld:

1. Als eerste moet het gebied geaccepteerd worden zoals het gebied nu is en in het verleden is geweest. De waarheid achter eventuele pijnlijke en verloederde gebieden mag ook hier niet verscholen worden.
2. Daarna zullen de burgers en de vorige machthebbers op gelijk niveau moeten worden gebracht indien ze met elkaar willen samenwerken en naar elkaar willen luisteren.
3. Vervolgens zullen de burgers en andere nieuwe aanwinsten in een project hun kennis en ervaring in de groep gooien.
4. Als laatste kan er nu van de nieuwe aanpak gebruik worden gemaakt en kunnen afspraken worden gemaakt zodat de samenwerking tussen (luisterende en sprekende) burgers kan blijven bestaan.¹⁹

Uiteindelijk zullen de planologen ook terug moeten gaan naar de burgers en aan de burgers hun interpretatie van het kernverhaal te vertellen. Daarna moeten ze meteen vragen of ze het goed hebben begrepen. Door deze stappen te volgen zal het kernverhaal verbeterd kunnen worden en daarmee problemen worden opgelost.

Doordat in het echt gemeentes of burgers naar planologen komen om hen om raad te vragen over een probleem die zij in hun gebied willen oplossen, denken de meeste planologen meteen dat dat probleem er ook daadwerkelijk is. Dit hoeft niet altijd het geval te zijn. Zoals in de paragraaf hierboven is uitgelegd kan het zijn dat een bepaald probleem veroorzaakt word door iets anders. Het is dus heel belangrijk dat je zonder ‘bagage’ een probleem probeert op te lossen.

“I feel strongly that no matter who we are, we bring our previous experience, our baggage, our preconceptions with us into any planning situation. The first step is to get real clear about what you are bringing... You can either set your baggage aside in order to clearly hear and listen to other people’s experience, or you can check it out against other people’s opinions and against facts to see whether your preconception is born out or not”²⁰

Wanneer je eigen ervaring aan de kant wordt gezet, ben je instaat om naar andere meningen te luisteren. Zo is te achterhalen of een probleem door een ander probleem kan worden verklaard. Op deze manier kan er een veel betere oplossing voor het probleem komen.

---

¹⁹ Sandercock, Leonie (2003): Out of the Closet: The Umportance of Stories and Storytelling in Planning Practice, Planning Theory & Practice, 4:1, 11-28 Page 7, 04-04-2011,

²⁰ Sandercock, Leonie (2003): Out of the Closet: The Umportance of Stories and Storytelling in Planning Practice, Planning Theory & Practice, 4:1, 11-28 Page 15, 04-04-2011,

Voorbeelden van burgerparticipatie in de praktijk

Als onderdeel van het onderzoek werd er door Emmen Revisited gevraagd om een aantal praktijkvoorbeelden van burgerparticipatie. Uit evaluatierapporten van verschillende voorbeelden komen zowel positieve als negatieve punten naar voren van het betreffende project. Deze punten kunnen vervolgens meegenomen worden in het uiteindelijke rapport. De positieve punten kunnen bijdragen aan de visie. Uit de negatieve punten kunnen lessen getrokken worden.

Burgerparticipatie in de gemeente Pijnacker-Nootdorp

De gemeente Pijnacker-Nootdorp heeft in het jaar 2010 een aantal projecten uitgevoerd binnen haar gemeente betreft burgerparticipatie. De bewoners werden regelmatig om hun mening gevraagd om er op deze manier voor te zorgen dat zij betrokken werden bij de ontwikkeling en uitvoering van de beleidsplannen. Door de bewoners hierbij te betrekken hoopte de gemeente dat burgerparticipatie meer tot leven zou komen.

De verschillende vormen van burgerparticipatie werden uitgevoerd op vier plekken in de gemeente: Koningshof en Vrouwtjesland, Plan West, Pijnacker Noord en Oud Delfgauw. Hieronder zal, voor twee van de vier gevallen, uiteengelegd worden op welke manieren hier gebruik is gemaakt van de burgerparticipatie aan de hand van een participatieladder. Deze participatieladder zal enigszins afwijken van de eerder genoemde ladder van burgerparticipatie.

Koningshof en Vrouwtjesland

Centraal in dit project stond de rioolrenovatie, daarnaast werd er ook gekeken naar de herinrichting van het straatbeeld. De bewoners hadden, volgens het niveau van de participatieladder, inspraak via consulteren. Dit betekent dat alle bewoners werden uitgenodigd voor informatieavonden waarop de gemeente haar voorlopige plan presenteerde. De bewoners konden hier vervolgens hun mening uitspreken aangaande het ontwerp. Deze meningen nam de gemeente vervolgens mee om eventueel aanpassingen aan het ontwerp te doen om er zo het participatieproces te bevorderen. Op deze manier van beleidsvoering is wel aan te merken dat de bewoners pas laat in het proces worden geïnformeerd waardoor het plan reeds definitief lijkt.

Plan west in Nootdorp

Ook hiervoor geldt dat de renovatie van het rioolstelsel centraal staat en daarnaast de herinrichting van het algemene straatbeeld. In dit geval hadden de bewoners aardig wat meer inspraak. Zij konden er voor kiezen om te delegeren, te coproduceren dan wel te participeren. In deze ladder kan coproduceren het best vergeleken worden met partnerschap en participeren met consulteren. Helaas bleken de taken van delegeren en coproduceren geen groot succes. Uiteindelijk werd er daarom toch voor gekozen om het, op de participatieladder, slechts op het niveau van participeren te houden. Tijdens het hierop volgende uitvoeringsproces zijn bewoners op de hoogte gehouden via informatiebrieven en zijn een aantal speleplekken in het dorp onder handen genomen.²¹

---

²¹Gemeente Pijnacker-Nootdorp (2009). Evaluatie burgerparticipatie Pijnacker-Nootdorp. Verkregen op 1 november, 2012 van http://www.pijnacker-nootdorp.nl/Download/Documenten/2009.03.mrt/B200901308_burgerparticipatie_Evaluatie.pdf

Burgerparticipatie in de gemeente Velsen

De gemeente Velsen stelde, evenals Pijnacker-Nootdorp, in 2010 een burgerparticipatie beleidsnota vast genaamd 'We houden contact'. De gemeente vond het van belang dat de mening van haar inwoners meegenomen werd in de politieke discussie. Het doel hiervan was een aangename woonomgeving te creëren voor de bewoners. Daarnaast draagt deze manier van beleidsvoering creatieve ideeën aan waar in eerste instantie niet aan gedacht werd.

Bij dit voorbeeld werd eveneens gebruik gemaakt van de participatieladder. De onderwerpen waarbij de bewoners betrokken zouden zijn werden bediscussieerd tijdens centrale informatieavonden. Eventueel kunnen er door het centraal Burgerpanel aanvullingen gedaan worden. Dit centraal Burgerpanel bestaat uit 2200 inwoners uit de gemeente Velsen die vrijwillig om hun mening gevraagd kan worden. Op deze manier kunnen de onderwerpen goed gepeild worden. Tot slot wordt er gebruik gemaakt van social media. Men kan via Hyves en Facebook discussiëren over de onderwerpen. Centraal staat wel dat de communicatie niet volledig digitaal mag worden en dus is social media geen vervanger van het communicatie proces. Uit deze discussies en peilingen zijn een veertiental onderwerpen voort gekomen waarbij inwoners in de toekomst betrokken zullen zijn.

Uit evaluatie van het hele proces bleek dat, doordat er zo veel verschillende onderwerpen waren waarbij de burgers inspraak hadden, burgerparticipatie een te breed begrip is geworden. Dit zorgt er vervolgens voor dat het hele proces onoverzichtelijk wordt voor de bewoners en hierdoor zullen zij sneller afhaken. De les die hieruit getrokken kan worden is dus dat burgerparticipatie voor de betrokkenen erg simpel en overzichtelijk moet blijven zodat men ook geïnteresseerd blijft.²²

Burgerparticipatie in de gemeente Zuidplas

Centraal bij dit project stond de vraag: *'Hoe zien Zuidplassenaren hun dorp van de toekomst zelf?'*. Door middel van burgerparticipatie wilde de gemeente er voor zorgen dat de dorpen vitaal bleven. Om de burgers te betrekken bij de besluitvorming werden zij persoonlijk benaderd tijdens een actieweek. Gedurende deze week werden mensen op allerlei manieren om hun mening gevraagd door middel van bijvoorbeeld interviews en debatten. Daar kwam, evenals in het eerder genoemde voorbeeld van de gemeente Velsen, bij dat de burgers hun stem konden laten horen via social media. Gedurende vier weken kon men de discussie aangaan via o.a. Hyves, Facebook, Twitter en LinkedIn. Deze manier van burgerinspraak leverde een hoop reacties en dus inbreng van burgers op:

'Sociale media:

- Websitebezoekers: ca. 3500
- Filmpjes gezien op de site: ca. 1850
- Deelnemers polls op de site: ca 1200
- Tweets: ca 1450
- LinkedIn: ca 80
- Facebook: ca 650
- ZuidplasActief reacties: ca. 730
- Idem polls: ca. 2500

---

²² Gemeente Velsen (2012). Evaluatie Burgerparticipatie. Verkregen op 1 november 2012 van <http://www.velsen.nl/Meer-nieuws/Evaluatie-Burgerparticipatie-verschenen-1.htm>

Real life:

- Dinergasten: 85
- Ontbijtgasten: 50
- Baliegesprekken: 120
- Kindergemeenteraad en jongerenraad (incl. 'achterban'): 615
- Interviews vrijwilligersavond: 46'²³

Hieruit valt op te maken dat social media toch een enorm aantal reacties oplevert. Het gebruik van social media is dus mogelijk het overwegen waard voor toekomstige burgerparticipatie projecten. Hierbij is vooral van belang te kijken naar de doelgroep. Jongeren zullen bijvoorbeeld veel makkelijker te benaderen zijn dan ouderen via deze media.²³

Conclusie

De hierboven genoemde voorbeelden zijn gekozen vanwege het feit dat ze reeds (deels) afgerond zijn. Dit betekent dat er al evaluaties opgemaakt zijn aangaande het verloop en het uiteindelijke resultaat van de projecten. Hierdoor is het voor ons interessant om uit zowel de negatieve als positieve punten conclusies te trekken om deze vervolgens mee te nemen in onze visie.

Doordat de projecten van de laatste jaren zijn zullen de uitkomsten en bevindingen relevanter zijn voor onze visie. Hier komt bij dat over de afgelopen jaren de sociale media een enorme vlucht hebben genomen, en zoals blijkt uit de voorbeelden ook gebruikt kunnen worden tijdens het participatieproces. Daarom is er bij het selectieproces van de voorbeelden onder andere gekeken naar het gebruik van de sociale media.

Daarnaast werd bij alle drie de projecten gewerkt aan de hand van een soortgelijke participatieladder. Dit is mogelijk interessant omdat het aansluit op ons theoretische kader.

Uit de voorgaande voorbeelden kunnen vervolgens een aantal conclusies getrokken worden. Ondanks dat burgers toch vaak sceptisch tegen burgerparticipatie aankijken moet dit men er niet van weerhouden om de burgers toch te activeren. Het is belangrijk dat uit wordt gedragen dat de initiatiefnemers zelf ook positief tegenover het concept staan.

Daarnaast moeten de betrokken bewoners op een leuke, actieve en aantrekkelijke manier benaderd worden. Probeer ze zo persoonlijk mogelijk te benaderen maar denk ook aan de mensen die misschien liever een minder persoonlijke benadering zullen waarderen. Sociale media bieden in dit geval mogelijk een oplossing maar houdt hierbij wel rekening met de doelgroep.

Tot slot moet het hele proces overzichtelijk en duidelijk blijven voor de betrokkenen. Belangrijk hierbij is dat er niet te ambitieus moet worden gedacht. Begin klein en werk van daaruit mogelijk naar een groter plan. Op deze manier geef je de mensen die echt geïnteresseerd zijn de ruimte om verder op het project in te gaan en de overige, minder geïnteresseerde mensen, de kans om af te haken.

---

²³ Gemeente Zuidplas (2011). Rapportage resultaten Qwiek Zuidplas Springlevende Dorpen. Verkregen op 1 november 2012 van <http://praktijkvoorbeelden.vng.nl/databank/burgerparticipatie/burgerparticipatie-bestuur/springlevende-dorpen-project-burgerparticipatie-in-zuidplas.aspx>

Aanbeveling voor Nieuw-Dordrecht

Aan de hand van de over de afgelopen weken vergaarde informatie willen wij de volgende aanbevelingen doen aan Emmen Revisited. Stapsgewijs kan dit stappenplan ervoor zorgen dat een sterker gevoel van betrokkenheid wordt gecreëerd bij de burgers. Het proces is gebaseerd op de kernverhaal-theorie van Dunstan & Sarkissian. Dit proces bestaat uit vier stappen waaruit zij het kernverhaal van een plaats willen opmaken.

1. Als eerste stap moet volgens Dunstan & Sarkissian het gebied geaccepteerd worden zoals het gebied nu is en in het verleden is geweest. De waarheid achter eventuele pijnlijke en verloederde gebieden mag ook hier niet verscholen worden. Dit interpreteren wij als het onderzoeken van de place identity. Hieronder valt als eerste bepalen wat de definitie van place identity is. Hieronder verstaan wij de elementen die worden inbegrepen in de definitie. Dit is bijvoorbeeld de fysieke aanwezigheid van elementen in de plek.

Het is nodig om de identiteit te onderzoeken om de economische waarde van het gebied hiermee te kunnen verhogen zoals wordt aangegeven in het artikel van van Asschen en Lo.

Dit is nodig om mensen te betrekken bij het project. Men kan mensen betrokken krijgen door hun een beloning aan te bieden. Het verhogen van de economische waarde door het verhogen van de place identity kan mensen betrokken krijgen.

Vervolgens moet een methode worden gekozen om de identiteit van de plek te onderzoeken. Deze onderzoeksmethode moet aansluiten bij de gekozen definitie van place identity. Een voorbeeld hiervan is 'the PlaceMaker-Method' van M. Sepe.

Belangrijk is dat goed wordt doorgegeven aan de burgers wat het belang is van het onderzoeken van de place identity.

2. In de volgende stap zullen de burgers en de vorige machthebbers op gelijk niveau moeten worden gebracht indien ze met elkaar willen samenwerken en naar elkaar willen luisteren. Ten eerste moet er goed beoordeeld worden of burgerparticipatie voor bepaalde onderwerpen wel degelijk haalbaar is. Het is niet vanzelfsprekend dat burgerparticipatie een positieve impuls op het proces zal hebben, bij sommige onderwerpen is inspraak van de burgers niet nodig. Vervolgens moet er worden bepaald waar op de participatieladder de burger kan komen te staan. Hierbij moet gekeken worden naar de hoeveelheid inspraak die iedere burger zal hebben. Voorbeelden van de hoeveelheid inspraak zijn een adviserende rol, een delegerende rol of een gelijkwaardige inbreng als de gemeente.

3. Vervolgens zullen de burgers en andere nieuwe aanwinsten in een project hun kennis en ervaring in de groep gooien.

Nadat het duidelijk is waar men op de participatieladder staat, is het van belang om een duidelijk overzicht te maken van alle participatieonderwerpen. Dus wie waar en op welke manier participeert. Op deze manier weten alle actoren waar ze aan toe zijn en wat er van hen verwacht kan worden. Eventuele verwarring kan worden voorkomen door duidelijk te zijn over het participatieproces. Zorg dus voor een duidelijke communicatie en coördinatie, dit vermindert de kans op verwarring. Voor centrale coördinatie moet een vertrouwde plek worden gecreëerd of gekozen (bijvoorbeeld een dorps huis of kerk), zodat burgers hun verhaal kwijt kunnen zonder dat ze op hun mening worden afgerekend.

Nadat dit allemaal duidelijk is, moeten alle betrokkenen bij het proces goed op de hoogte worden gehouden van de ontwikkelingen. Dit kan belichaamd worden door goede communicatie, terugkoppeling en argumentatie van de gemaakte keuzes. De communicatie tussen actoren onderling moet goed in stand gehouden worden. Dit is mogelijk door het verspreiden van informatiefolders, radio –en televisiespotjes bij regionale omroepen, informatieavonden of een artikel in een lokaal dagblad.

Zodra er een beslissing is genomen, is het noodzakelijk dat alle betrokken partijen daar zo snel mogelijk van op de hoogte gesteld worden. Op deze manier wordt ervoor gezorgd dat iedereen genoeg tijd heeft om het door te nemen en eventuele kritiek te uiten. Om tot een goed resultaat te komen mag de communicatie niet verslappen. Dit houdt in dat ook al is er inhoudelijk weinig tot niks te melden er toch gecommuniceerd wordt. Op deze manier krijgen de betrokkenen niet het idee dat niet vergeten worden.

4. Als laatste kan er nu van de nieuwe aanpak gebruik worden gemaakt en kunnen afspraken worden gemaakt zodat de samenwerking tussen (luisterende en sprekende) burgers kan blijven bestaan.

Ook hierbij blijft het belangrijk dat men na elke stap in een van de projectjes terug gaat naar de burger om te blijven overleggen met elkaar. Ze moeten samen blijven evalueren en elke keer de verkregen informatie en de opgedane ervaringen terugkoppelen naar lopende projecten en naar de start van nieuwe projecten.

Bronvermelding

van Assche, K. and Lo, M. C. (2011) Planning, preservation and place branding: A tale of sharing assets and narratives (Macmillan Publishers)

Arnstein, S. (1969) A ladder of citizen participation. Journal of the American Institute of Planners 35(4)

Van Dijk, J. (6 september 2011). Regionaal arbeidsmarkt- en participatiebeleid Zuidoost-Drenthe. Verkregen in september 2012 van <<http://www.joukevandijk.nl/files/GemeenteEmmenABM.pdf>>

Emmen Revisited (2011), Welkom, verkregen in september 2012, <<http://www.emmenrevisited.nl/Emmen+Revisited/Welkom.htm>>

Gemeente Pijnacker-Nootdorp (2009). Evaluatie burgerparticipatie Pijnacker-Nootdorp. Verkregen op 1 november, 2012 van <http://www.pijnacker-nootdorp.nl/Download/Documenten/2009.03.mrt/B200901308_burgerparticipatie_Evaluatie.pdf>

Gemeente Velsen (2012). Evaluatie Burgerparticipatie. Verkregen op 1 november 2012 van <<http://www.velsen.nl/Meer-nieuws/Evaluatie-Burgerparticipatie-verschenen-1.htm>>

Gemeente Zuidplas (2011). Rapportage resultaten Qwiek Zuidplas Springlevende Dorpen. Verkregen op 1 november 2012 van <<http://praktijkvoorbeelden.vng.nl/databank/burgerparticipatie/burgerparticipatie-bestuur/springlevende-dorpen-project-burgerparticipatie-in-zuidplas.aspx>>

Hague, C. (2004). Place Identity, Participation and Planning. Taylor & Francis.

Interviews verschillende organisaties, Wobbe Katoen, Corrie Talsma, Jaap Bosma, Jan van der Bij, verkregen in Nieuw-Dordrecht op 13 september 2012

Mukhija, Vinit, Collective Action and Property Rights: A Planner's Critical Look at the Dogma of Private Property, Page 3, December 2005, International Journal of Urban and Regional Research

Sandercock, Leonie (2003): Out of the Closet: The Importance of Stories and Storytelling in Planning Practice, Planning Theory & Practice, 4:1

Sepe, M. (2009), PlaceMaker Method: Planning 'Walkability' by Mapping Place Identity (Journal of Urban Design)

Thole, H. (2011). Krimp zuidoost Drenthe kan meevallen. Verkregen in september 2012 van <<http://www.cda.nl/Upload/Emmen/Krimpzodrenthe.pdf>>

Withaar, J. (1999). Nieuw Dordrecht. Verkregen in september 2012 van <<http://www.historisch-emmen.nl/buitendorpen/nieuw-dordrecht/index.htm>>